DOMSTOLENS DOM
AF 12. JULI 1979 [1]

Bruno Brunori
mod Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz
(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen)

»Social sikring af håndværkere«

Sag 266/78

Sammendrag

Social sikring af vandrende arbejdstagere — forsikring ved alderdom og død — tilknytning — betingelser — anvendelse af national lovgivning
(Rådets forordning nr. 1408/71, artikel 45)

Rådets forordning nr. 1408/71 har kun til formål at samordne de nationale lovgivninger om social sikring, der hver for sig fastsætter betingelserne for tilhørsforholdet til de forskellige sociale sikringsordninger, herunder betingelserne for forsikringspligtens ophør. Forordningen og specielt dens artikel 45 kan følgelig ikke fortolkes således, at den regulerer spørgsmålet om betingelserne for en forsikringspligts opståen eller ophør, idet dette spørgsmål udelukkende skal afgøres efter de pågældende nationale lovgivninger.

Det følger heraf, at artikel 45 ikke kan anvendes ved afgørelsen af, om der foreligger forsikringspligt i henhold til en national lovgivning.

I sag 266/78

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

BRUNO BRUNORI, sten- og stenbilledhuggermester, Köln-Junkersdorf,

1 — Processprog: Tysk.

og

LANDESVERSICHERUNGSANSTALT RHEINPROVINZ, Düsseldorf,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 45, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, med henblik på anvendelsen af § 1, stk. 1, i Gesetz über eine Rentenversicherung der Handwerker (Handwerkerversicherungsgesetz) af 8. september 1960,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformanden Mackenzie Stuart, dommerne P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, A. Touffait og T. Koopmans,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

Den italienske statsborger Bruno Brunori, der er født den 21. november 1932 i Perugia (Italien), blev den 15. september 1975 optaget i håndværkerregistret under Handwerkskammer Köln som selvstændig sten- og stenbilledhuggermester.

Ved afgørelse af 30. januar 1976 meddelte Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz Brunori, at han var omfattet af forsikringspligten ifølge den tyske lov om en renteforsikring for håndværkere, Gesetz über eine Rentenversicherung der Handwerker (Handwerkerversicherungsgesetz) af 8. september 1960. Ifølge § 1, stk. 1, i denne lov

forsikres håndværkere, som er optaget i håndværkerregistret, under renteforsikringen for arbejdere, så længe de har indbetalt bidrag for en renteforsikringspligtig beskæftigelse eller erhvervsmæssig virksomhed for mindre end 216 kalendermåneder.

Den 10. februar 1976 påklagede Brunori den trufne afgørelse. Til støtte herfor anførte han bl.a., at han, før han blev optaget i håndværkerregistret, i perioden fra 1. oktober 1952 til 31. august 1956, dvs. 47 måneder, som arbejdstager havde indbetalt bidrag til den italienske renteforsikring, og at han i perioden fra 29. juli 1959 til 30. november 1974 havde indbetalt tvungne bidrag for 185 kalendermåneder til den tyske renteforsikring for arbejdere.

Brunori anførte endvidere, at det måtte følge af sammenlægningsprincippet i artikel 45 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, (EFT 1971 II, s. 366) at summen af forsikringsperioder, som han havde tilbagelagt i Italien og Tyskland, var større end den i Handwerkerversicherungsgesetz fastsatte minimumstid på 216 bidragsmåneder.

Den af Brunori, der siden den 1. september 1976 atter har været beskæftiget som arbejdstager, indgivne administrative klage blev ved Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz's afgørelse af 21. juli 1977 ikke taget til følge.

Den 11. august 1977 indbragte Brunori sagen for Sozialgericht Köln, der ved dom af 21. juli 1978 stadfæstede den administrative afgørelse.

Den 20. september 1978 ankede Brunori dommen til Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen.

Landessozialgericht's 3. afdeling har ved kendelse af 8. december 1978 udsat sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

1. Skal artikel 45 i EØF-forordning nr. 1408/71, som omhandler medregning af udenlandske forsikringsperioder med henblik på erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser, anvendes analogt ved afgørelsen af, om der foreligger forsikringspligt?

2. Skal italienske forsikringsbidrag medregnes til de tyske forsikringsbidrag ved afgørelsen af, om den i § 1, stk. 1, første punktum, i Handwerkerversicherungsgesetz anførte forsikringspligt består, idet denne pligt først bortfalder efter indbetaling af 216 månedlige forsikringsbidrag?

Forelæggelseskendelsen fra Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen er registreret i Domstolens justitskontor den 22. december 1978.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der den 13. marts 1979 indgivet skriftligt indlæg af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af juridisk konsulent Norbert Koch.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Domstolen har imidlertid anmodet Landesversicherungsanstalt om en skriftlig besvarelse af to spørgsmål; denne anmodning er blevet imødekommet inden for den fastsatte frist.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har i det væsentlige anført følgende:

a) Selv om de spørgsmål, der er forelagt Domstolen, angår det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, vedrører spørgsmålet om forsikringspligtens bestående eller ophør nødvendigvis også afgrænsningen af den af forordningen omfattede personkreds.

Afgørende i denne forbindelse er, at forordningen ifølge artikel 2, stk. 1, jf. artikel 1, litra a), nr. 1), finder anvendelse på enhver, som inden for en social sikringsordning er forsikret i henhold til en tvungen forsikring eller en frivillig forsikring. At der består en forsikring — i denne sag en tvungen forsikring — er således, i henhold til definitionen af det i forordningen anvendte arbejdstagerbegreb, en betingelse for, at forordningen finder anvendelse på sagsøgeren i hovedsagen. Sagsøgeren påberåber sig imidlertid forordningens bestemmelser netop til støtte for, at han ikke er underlagt forsikringspligt, idet han henfører spørgsmålet, om der foreligger »forsikringspligt«, under det saglige anvendelsesområde for reglerne om sammenlægning. Men den omstændighed, at der ikke foreligger forsikringspligt, indebærer — som et kriterium for afgrænsningen af personkredsen — at sagsøgeren ikke var omfattet af forordningen i den periode, hvor han var selvstændig håndværker.

En sammenlægning i henhold til forordningens bestemmelser med henblik på afgørelsen af, om der foreligger forsikringspligt i medfør af Handwerkerversicherungsgesetz, er kun tænkelig, så længe resultatet ikke bliver en samlet periode på 216 kalendermåneder; ud over dette tal kan sammenlægningen ikke bevirke, at forsikringspligten ophører, idet vedkommendes egenskab af forsikret dermed ophører, samtidig med at et kriterium for afgrænsningen af den af forordningen omfattede personkreds ikke længere er opfyldt.

En forordning, hvis definition af den personkreds, den finder anvendelse på, bygger på forsikringspligt, og således er baseret på den personkreds, som er omfattet af de nationale sociale sikringsordninger, kan ikke have haft til formål samtidig at opstille selvstændige regler om forsikringspligtens bestående eller ophør. I så fald ville definitionen være uden indhold og egenskaben af forsikret ville på én gang være en betingelse for og en følge af, at forordningen fandt anvendelse.

b) Ifølge artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 skal forsikringsinstitutionerne medregne forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i en anden medlemsstat, såfremt erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser efter deres lovgivning er betinget af, at der er tilbagelagt sådanne perioder.

Såvel EØF-traktatens artikel 51 som reglerne i forordning nr. 1408/71 foreskriver kun en sammenlægning af perioder med henblik på erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser samt med henblik på beregningen af ydelserne.

I hovedsagen gøres det imidlertid ikke gældende, at der består en ret til en ydelse; sagen angår spørgsmålet, om betingelserne for forsikringspligtens ophør er opfyldt; dvs. at spørgsmålet er, om betingelsen i form af bidrag for 216 kalendermåneder skal være opfyldt inden for den tyske håndværkerforsik-

ringslovs stedlige anvendelsesområde, eller om udenlandske forsikringsperioder skal medregnes.

Det er åbenbart, at det ikke følger af ordlyden af artikel 45, stk. 1, at udenlandske forsikringsperioder skal medregnes i forbindelse med afgørelsen af, om der foreligger forsikringspligt. Der kunne højst være tale om at anvende bestemmelsen analogt på dette forhold. Dette kunne være tilfældet, såfremt artikel 45 var baseret på et almindeligt princip om, at der skulle ses bort fra den territoriale tilknytning for så vidt angår de øvrige betingelser i national ret. Fællesskabsretten indeholder imidlertid ikke et sådant princip; tværtimod er det modsatte tilfældet (jf. artikel 1, litra r), og s), i forordning nr. 1408/71).

Det eneste princip i fællesskabsretten, som kunne komme på tale i denne forbindelse, er princippet om, at hver medlemsstat har fri adgang til også at bestemme, hvilke stedlige betingelser den vil opstille for — inden for rammerne af sin kompetence — at anerkende forsikringsperioder som perioder tilbagelagt i henhold til dens egen lovgivning.

c) Det følger heller ikke af andre regler i forordning nr. 1408/71 eller af andre bestemmelser i Fællesskabets socialret, at udenlandske forsikringsperioder skal ligestilles med tyske forsikringsperioder ved anvendelsen af § 1, stk. 1, i den tyske lov om en renteforsikring for håndværkere. Der foreligger heller ikke noget umiddelbart samordningsbehov på fællesskabsplan, for så vidt angår dette problem.

Artikel 10, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 kan ikke føre til et andet resultat.

d) Kommissionen har derfor foreslået, at Domstolen besvarer de forelagte spørgsmål således:

— Ifølge artikel 45 i forordning nr. 1408/71 skal forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning kun medregnes med henblik på erhvervelse, besvarelse eller generhvervelse af ret til ydelser. Bestemmelsen kan hverken anvendes direkte eller analogt på spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger forsikringspligt.

— Fællesskabsretten indeholder ingen bestemmelse, hvorefter italienske forsikringsbidrag skal ligestilles med tyske forsikringsbidrag med henblik på afgørelsen af, om der foreligger forsikringspligt i medfør af § 1, stk. 1, i den tyske lov om en renteforsikring for håndværkere.

III — Mundtlig forhandling

Sagsøgte i hovedsagen, Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, repræsenteret af førstedirektør M. Schmidinger, og Kommissionen, repræsenteret af Norbert Koch, har afgivet mundtlige indlæg og har besvaret spørgsmål fra Domstolen i retsmødet den 28. juni 1979.

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz har anført, at sagsøgeren i hovedsagen i medfør af artiklerne 1 og 2 i forordning nr. 1408/71 tilhører den af forordningen omfattede personkreds, men at forordningens artikel 45, stk. 1, ikke finder anvendelse på ham for så vidt angår forsikringspligtens ophør, idet denne bestemmelse kun angår sammenlægning af de i andre medlemsstater tilbagelagte forsikringsperioder med henblik på erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser. En analog anvendelse af bestemmelsen på spørgsmålet om

forsikringspligtens ophør efter at der er tilbagelagt en bestemt forsikringsperiode, kan udledes af forordningen eller af EØF-traktatens artikler 2, 7 og 51. Forsikringspligten beror på de enkelte medlemsstaters lovgivninger. Der må sondres mellem betingelserne for at opnå ret til ydelser, i hvilken forbindelse de i en anden medlemsstat tilbagelagte forsikringsperioder medregnes, og spørgsmålet om forsikringspligten, der alene beror på tysk ret. Forsikringspligten ophører først, når den pågældende har indbetalt bidrag for 216 kalendermåneder til den tyske renteforsikring.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 4. juli 1979.

Præmisser

1 Ved kendelse af 8. december 1978, indgået til Domstolen den 22. december s.å., har Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt visse spørgsmål om fortolkningen af artikel 45 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), med henblik på anvendelsen af den tyske lov om en renteforsikring for håndværkere.

2 Sagsøgeren i hovedsagen er italiensk statsborger og har efter en beskæftigelsesperiode i Italien, hvor han har indbetalt 47 månedsbidrag til den italienske renteforsikring, i Forbundsrepublikken Tyskland været beskæftiget som arbejdstager og der indbetalt tvungne bidrag for 185 kalendermåneder til den tyske renteforsikring. Den 19. september 1975 blev han optaget i Handwerkerkammer's register som selvstændig sten- og stenbilledhuggermester. Fra denne dato var han omfattet af loven om en renteforsikring for håndværkere, hvorefter der gælder et krav om forsikring i renteforsikringen for arbejdere, så længe den forsikrede har indbetalt bidrag for mindre end 216 kalendermåneder. Det fremgår af sagen, at sagsøgeren siden den 1. september 1976 atter har været beskæftiget som arbejdstager.

3 Sagsøgeren har anført, at han, da han blev omfattet af reglerne om renteforsikring for håndværkere, på grund af sine italienske bidragsperioder allerede

havde indbetalt bidrag for mere end 216 måneder, således at han i det tidsrum, hvor han var selvstændig håndværker, ikke var omfattet af den lovbestemte forsikringspligt.

4 Den kompetente sociale sikringsinstitution, Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, sagsøgte i hovedsagen, har imidlertid anført, at bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 om sammenlægning af forsikringsperioder ikke finder anvendelse på sagsøgeren. Ifølge forordningens artikel 45 skal der kun ske sammenlægning af perioder med henblik på erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser. Bestemmelsen kan derfor efter sagsøgtes opfattelse ikke finde anvendelse på spørgsmålet, om der foreligger forsikringspligt i forbindelse med en given renteforsikring, eller nærmere bestemt, om den lovbestemte forsikringspligt er ophørt.

Til brug for sin pådømmelse af sagen har Landessozialgericht forelagt Domstolen følgende to spørgsmål:

1. Skal artikel 45 i EØF-forordning nr. 1408/71, som omhandler medregning af udenlandske forsikringsperioder med henblik på erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser, anvendes analogt ved afgørelsen af, om der foreligger forsikringspligt?

2. Skal italienske forsikringsbidrag medregnes til den tyske forsikringsbidrag ved afgørelsen af, om den i § 1, stk. 1, første punktum i Handwerkerversicherungsgesetz anførte forsikringspligt består, idet denne pligt først bortfalder efter indbetaling af 216 månedlige forsikringsbidrag?

5 Under sagens behandling for Domstolen har Kommissionen støttet Landesversicherungsanstalt's standpunkt. Kommissionen har anført, at forordning nr. 1408/71 kun har til formål at samordne de nationale lovgivninger om social sikring, der hver for sig fastsætter betingelserne for tilhørsforholdet til de forskellige sociale sikringsordninger, herunder betingelserne for forsikringspligtens ophør. Under disse omstændigheder må forordningens artikel 45 fortolkes således, at den udelukkende bestemmer, hvilken retsvirkning der skal tillægges forsikringsperioder, der er tilbagelagt i henhold til forskellige nationale lovgivninger, og at den ikke regulerer spørgsmålet om betingelserne for en forsikringspligts opståen eller ophør. Efter Kommissionens

opfattelse indeholder forordning nr. 1408/71 ingen betemmelse om dette spørgsmål, der således udelukkende skal afgøres efter de pågældende nationale lovgivninger.

6 Domstolen kan tilslutte sig denne opfattelse. Der skal ifølge artikel 45 i forordning nr. 1408/71 ske sammenlægning af forsikringsperioder med henblik på erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser. Denne sammenlægning vedrører som sådan ikke spørgsmål om tilhørsforholdet til de forskellige sociale sikringsordninger eller tilhørsforholdets ophør, idet disse spørgsmål udelukkende henhører under de nationale lovgivninger.

7 De af Landessozialgericht forelagte spørgsmål må følgelig besvares således, at artikel 45 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, ikke kan anvendes ved afgørelsen af, om der foreligger forsikringspligt i henhold til en national lovgivning.

Vedrørende sagens omkostninger

8 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres.

Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen, tilkommer det denne ret at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen ved kendelse af 8. december 1978, for ret:

Artikel 45, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, kan ikke anvendes ved afgørelsen af, om der foreligger forsikringspligt i henhold til en national lovgivning.

Kutscher Mackenzie Stuart Pescatore

Sørensen O'Keeffe Touffait Kopmans

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. juli 1979.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 4. JULI 1979 [1]

Høje Ret.

Ifølge § 1, stk. 1, i den tyske lov af 8. september 1960 om en renteforsikring for håndværkere (Gesetz über eine Rentenversicherung der Handwerker, Bundesgesetzblatt I, s. 737) »forsikres håndværkere, som er optaget i håndværkerregisteret i renteforsikringen for arbejdere, så længe de har indbetalt bidrag for en renteforsikringspligtig beskæftigelse eller erhvervsmæssig virk-

1 — Oversat fra tysk.